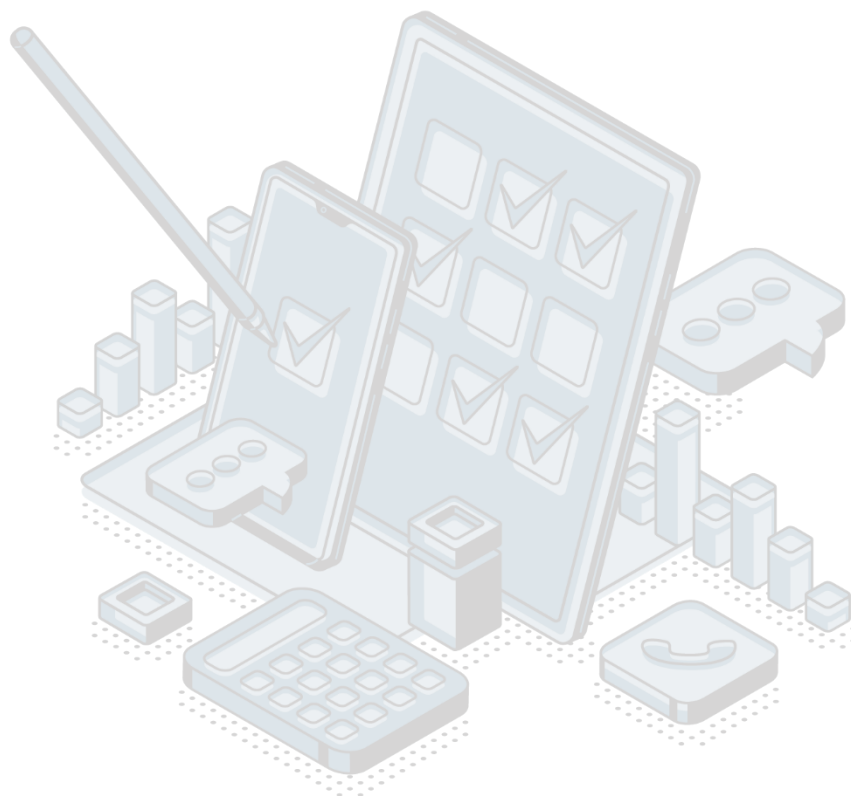

IZVJEŠTAJ O KVALITETU

Građevinska aktivnost 2021

Odgovorno lice: Suzana GOJČAJ

Naziv odsjeka: Odsjek statistike kratkoročnih indikatora

Sadržaj:

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju	3
1.1 Svaha, cilj i predmet istraživanja.....	3
1.2 Pravni osnov.....	3
1.3 Statističke jedinice.....	3
1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja.....	3
1.4.1 Sektori.....	3
1.4.2 Statistička populacija.....	3
1.5 Referentna geografska oblast.....	3
1.6 Koncepti i definicije.....	4
1.7 Klasifikacije.....	4
1.8 Frekvencija prikupljanja podataka.....	4
1.9 Dinamika objavljivanja podataka.....	4
1.10 Metodologija.....	4
1.11 Bazni period.....	4
1.12 Jedinica mjere.....	4
1.13 Izvor podataka.....	4
1.14 Metod prikupljanja podataka.....	4
2. Relevantnost - Korisnici podataka	5
2.1 Potrebe korisnika.....	5
2.2 Zadovoljstvo korisnika.....	5
3. Tačnost i pouzdanost	5
3.1 Tačnost - Opšta ocjena.....	5
3.2 Uzoračka greška.....	5
Indikatori uzoračke greške.....	5
3.3 Neuzoračka greška.....	6
3.3.1 Greška obuhvata.....	6
Indikator greške obuhvata.....	6
3.3.2 Greška mjerenja.....	6
3.3.3 Greška neodaziva.....	6
Stopa neodaziva jedinica.....	7
Stopa neodaziva na temu.....	7
3.3.4 Greška u obradi podataka.....	7
Stopa imputacije.....	7
3.4 Sezonska prilagođavanja.....	7
3.5 Revizija podataka.....	7
3.5.1 Politika revizije podataka.....	7
3.5.2 Praksa revizije podataka.....	7
3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka.....	7
4. Pravovremenost i tačnost objave podataka	7
4.1 Pravovremenost.....	7
Vremenski jaz objave preliminarnih podataka.....	7
Vremenski jaz objave konačnih podataka.....	8
4.2 Tačnost objave podataka.....	8
5. Dostupnost i jasnoća	8
5.1 Kalendar objave podataka.....	8
5.2 Pristup Kalendaru objave podataka.....	8
5.3 Saopštenja.....	8
5.4 Publikacije.....	8
5.5 Online baza podataka.....	8
5.6 Dostupnost mikro podacima.....	9
5.7 Popunjenost metadate.....	9
6. Uporedivost	9
6.1 Prostorna uporedivost.....	9
6.2 Vremenska uporedivost.....	9
Indikator za uporedivost u vremenu.....	9

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju

1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja

Cilj istraživanja je prikupljanje podataka neophodnih za obračun indeksa vrijednosti izvršenih građevinskih radova i izvršenih efektivnih časova rada ostvarenih na gradilištima.

1.2 Pravni osnov

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Službeni list Crne Gore" br. 018/12 i 047/19) definisane su odredbe za prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka. Zakon pruža Upravi za statistiku pravno ovlaštenje da prikuplja i pristupa podacima potrebnim za sprovođenje Programa i Godišnjeg plana. Zakon daje prioritet upotrebi administrativnih podataka, kao i pravo pristupa individualnim podacima koji su rezultat istraživanja ostalih proizvođača zvanične statistike. Kao dopuna zakonskim odredbama, Uprava za statistiku je potpisala više memoranduma o saradnji sa imaćima administrativnih podataka.

EU regulative kojima se definiše ova oblast statistike:

- 1) REGULATION (EU) 2019/2152 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 27 November 2019 on European business statistics.
- 2) COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) 2020/1197 of 30 July 2020 laying down technical specifications and arrangements pursuant to Regulation (EU) 2019/2152 of the European Parliament and of the Council on European business statistics.

1.3 Statističke jedinice

Privredna društva koja su prema klasifikaciji djelatnosti NACE Rev.2 registrovani u sektor F - građevinarstvo (oblast 41, 42, 43) i privredna društva (KAU) koja nijesu registrovana u sektor F, ali imaju poslovne jedinice koje izvode građevinske radove.

1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja

1.4.1 Sektori

Istraživanjem su obuhvaćena privredna društva sa 5 i više zaposlenih koja se bave građevinarstvom bez obzira na svojinu, oblik udruživanja i porijeklo kapitala i privredna društva (KAU) čije poslovne jedinice izvode građevinske radove. Iz obuhvata su isključena preduzeća koja imaju promet = 0.

1.4.2 Statistička populacija

U uzorku 2021. godine obuhvaćeno je 105 izvještajnih jedinica čija je primarna ili sekundarna djelatnost građevinarstvo.

1.5 Referentna geografska oblast

Crna Gora

1.6 Koncepti i definicije

Vrijednost izvršenih građevinskih radova - prikazuje se vrijednost izvršenih radova na građevini koju je tokom izvještajnog perioda izvještajna jedinica izvela sa radnicima koje je neposredno angažovala za izvođenje radova (stalni zaposleni radnici ili radnici uzeti za izvođenje radova po nekoj drugoj osnovi). Isključuje se PDV kao i troškovi nabavke zemljišta, projektovanja i nadzora.

Novi ugovori - prikazuju ukupnu vrijednost ugovorenih radova u izvještajnom periodu koji veže proizvođača i treću stranu po pitanju izvršenja građevinskih radova, uključujući i podizvođače.

Izvršeni efektivni časovi rada - ukupan broj radnih sati po zaposlenom pokazuje ukupan broj sati stvarno odrađen u proizvodnji posmatrane jedinice tokom referentnog perioda.

1.7 Klasifikacije

Statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti u Evropskoj uniji - NACE Rev. 2.

1.8 Frekvencija prikupljanja podataka

Podaci se prikupljaju kvartalno.

1.9 Dinamika objavljivanja podataka

Podaci se objavljuju kvartalno, u skladu sa Kalendarom objavljivanja statističkih podataka.

1.10 Metodologija

Metodološka objašnjenja istraživanja o građevinskoj aktivnosti je dostupna na web sajtu: [Metodologija](#).

1.11 Bazni period

Bazni period je 2015. godina.

1.12 Jedinica mjere

Podaci dobijeni ovim istraživanjem iskazani su indeksnim brojevima i hiljadama eura.

1.13 Izvor podataka

Privredna društva koja su prema klasifikaciji djelatnosti NACE Rev.2 registrovani u sektor F - građevinarstvo (oblast 41, 42, 43) i privredna društva (KAU) koja nijesu registrovana u sektor F, ali imaju poslovne jedinice koje izvode građevinske radove. Okvir za uzorak formiran je na osnovu podataka iz Statističkog Biznis Registra, koji obuhvata sve aktivne poslovne subjekte iz oblasti građevinarstva kao i KAU kojima je građevinarstvo sekundarna djelatnost.

1.14 Metod prikupljanja podataka

Podaci se prikupljaju upitnikom (mail-om ili poštom).

2. Relevantnost - Korisnici podataka

2.1 Potrebe korisnika

Međunarodni korisnici:

- ✚ Eurostat;
- ✚ Svjetska banka;
- ✚ UN organizacije;
- ✚ Međunarodni monetarni fond.

Nacionalni korisnici:

- ✚ Ministarstva i drugi organi javne uprave;
- ✚ Lokalne samouprave i drugi organi lokalne uprave;
- ✚ Centralna banka;
- ✚ Nevladine organizacije;
- ✚ Studenti;
- ✚ Istraživači;
- ✚ Mediji.

2.2 Zadovoljstvo korisnika

Uprava za statistiku je usvojila Strategiju upravljanja kvalitetom, Vodič za implementaciju Strategije upravljanja kvalitetom, kao i Implementacioni plan za sprovođenje politike kvaliteta. U cilju mjerenja stepena do kojeg ispunjava svoje obaveze prema korisnicima i u sklopu nove politike kvaliteta, Uprava za statistiku je sprovela istraživanje o zadovoljstvu korisnika. Rezultati istraživanja dostupni su na web stranici Uprave za statistiku, link: [Izveštaj o zadovoljstvu korisnika](#).

3. Tačnost i pouzdanost

3.1 Tačnost - Opšta ocjena

Istraživanje o građevinskoj aktivnosti se radi na bazi uzorka i podaci se dobijaju izvještajnom metodom pa su podložni uobičajenim vrstama greške u vezi sa tehnikom uzorkovanja, neuzorkovanim greškama, greškama prilikom obrade i neodgovora.

3.2 Uzoračka greška

Istraživanje o građevinskoj aktivnosti se radi na bazi uzorka. Uključena su privredna društva i KAU sa 5 i više zaposlenih registrovana u sektor F prema klasifikaciji NACE Rev.2. U uzorak su uključena sva privredna društva iz klase 2 i 3 (50 i više zaposlenih) dok su privredna društva iz klase 1 izabrana metodom prostog slučajnog uzorka.

Indikatori uzoračke greške

Uzoračka greška se redovno računa i u prosjeku je iznosila 0,01 u toku 2021. godine. Isto toliko je iznosio i koeficijent varijacije.

3.3 Neuzoračka greška

Postoje četiri vrste neuzoračkih grešaka:

- 1) Greške obuhvata - greške koje se javljaju između ciljne populacije i okvira uzorka;
- 2) Greške mjerenja - greške koje se javljaju u vrijeme prikupljanja podataka. Izvor ovih grešaka može biti informacioni sistem, anketar ili način prikupljanja podataka;
- 3) Greške pri obradi - greške koje su nastale nakon prikupljanja podataka, npr. greške pri unosu, editovanju i ponderisanju;
- 4) Greške neodaziva - greške koje su nastale usled neuspješnog pokušaja dobijanja željenih informacija od izvještajne jedinice.

Mogu biti dva glavna tipa greške neodaziva:

- 1) neodaziv jedinice - odsustvo informacije cijele uzoračke jedinice i
- 2) neodaziv na stavku - uzoračka jedinica je uspješno kontaktirana, ali nijesu dobijene sve potrebne informacije.

3.3.1 Greška obuhvata

Greške obuhvata mogu biti greške:

- 1) prekomjernog obuhvata;
- 2) nedovoljnog obuhvata.

Prekomjerni obuhvat predstavlja udio jedinica iz okvira uzorka koje ne pripadaju ciljnoj populaciji.

Nedovoljni obuhvat je problem koji nastaje zbog nedovoljne pokrivenosti, odnosno neažuriranja okvira koji služi za izbor uzorka. Stopu nedovoljnog obuhvata je teško procijeniti jer nije moguće znati koje jedinice nisu uključene u ciljnu populaciju.

Indikator greške obuhvata

Prekomjerni obuhvat se javlja u slučaju kada privredno društvo registrovano u sektoru F (oblast koja je predmet posmatranja) dostavi informaciju da se bavi nekom drugom djelatnošću, a ne građevinarstvom, što znači da nije trebalo da se nađe u okviru za izbor uzorka.

3.3.2 Greška mjerenja

Za prikupljanje podataka u istraživanju o građevinskoj aktivnosti koristi se upitnik. Greške mjerenja koje mogu nastati korišćenjem upitnika svedene su na minimum. Greške mjerenja su greške koje se javljaju u toku prikupljanja podataka i uzrokuju razlike između evidentirane i stvarne vrijednosti varijable. Posrednom analizom, na osnovu rezultata unosa, vrši se ispravka.

3.3.3 Greška neodaziva

Greške u vezi sa neodazivom su greške usled neuspješnog pokušaja da se dobije željena informacija od izvještajne jedinice. Razmatraju se dvije glavne vrste grešaka koje se odnose na neodaziv:

- 1) Neodaziv jedinice koja se odnosi na odsustvo informacija o cijelim jedinicama (preduzećima) odabranim u uzorku;
- 2) Neodaziv stavke koja se odnosi na situaciju u kojoj je uzorkovana jedinica uspješno anketirana, ali nisu dobijene sve potrebne informacije.

Stopa neodaziva jedinica

Stopa neodaziva jedinica istraživanja je pokazatelj koji govori o tome koliko izvještajnih jedinica nije odgovorilo na upitnik. Stopa neodaziva u 2021. godini iznosila je oko 15%.

Stopa neodaziva na temu

Stopa neodaziva na nivou polja predstavlja odnos anketiranih jedinica koje nijesu odgovorile na dato pitanje i ukupnog broja anketiranih jedinica. U ovom istraživanju, stopa neodaziva na nivou polja iznosila je oko 7%.

3.3.4 Greška u obradi podataka

Prikupljeni podaci prolaze kroz niz procesa prije konačne ocjene: šifriranje, unos, editovanje, imputacije, ponderisanje, tabeliranje itd. Greške nastale u ovim fazama nazivaju se greškama obrade.

Stopa imputacije

Nije dostupno.

3.4 Sezonska prilagođavanja

Serije podataka koje se dostavljaju Eurostat-u su sezonski i kalendarski prilagođene koristeći JDemetra+ softver.

3.5 Revizija podataka

3.5.1 Politika revizije podataka

Uprava za statistiku je usvojila politiku revizije i ista je dostupna na web sajtu: [Politika revizije](#)

3.5.2 Praksa revizije podataka

Tipične revizije su minimalne. Značajne revizije se koriste samo ukoliko dođe do metodoloških promjena.

3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka

Nije relevantno.

4. Pravovremenost i tačnost objave podataka

4.1 Pravovremenost

Preliminarni podaci se objavljuju 45 dana nakon završenog referentnog perioda. Konačni podaci se objavljuju 4 mjeseca nakon završenog referentnog perioda.

Vremenski jaz objave preliminarnih podataka

Indikator pravovremenosti objave preliminarnih podataka predstavlja vrijeme između datuma posljednjeg dana referentnog perioda i datuma objave preliminarnih podataka. Preliminarni podaci se objavljuju 45 dana

nakon završenog referentnog perioda. Rokovi za objavljivanje preliminarnih podataka istraživanja o građevinskoj aktivnosti u toku 2021. godine su ispunjeni u skladu sa Kalendarom objavljivanja statističkih podataka.

Vremenski jaz objave konačnih podataka

Indikator pravovremenosti objave konačnih podataka predstavlja vrijeme između datuma poslednjeg dana referentnog perioda i datuma objave konačnih podataka. Konačni podaci se objavljuju 4 mjeseca nakon završenog referentnog perioda. Rokovi za objavljivanje konačnih podataka istraživanja o građevinskoj aktivnosti u toku 2021. godine su ispunjeni u skladu sa Kalendarom objavljivanja statističkih podataka.

4.2 Tačnost objave podataka

Indikator tačnosti predstavlja vremensku razliku između stvarne objave podataka i planirane objave podataka. Rokovi za objavljivanje istraživanja o građevinskoj aktivnosti su definisani u skladu sa Kalendarom objavljivanja statističkih podataka i ti rokovi za publikovanje saopštenja se poštuju.

Indikator TP3 (tačnost) je 0, tj. nema razlike između planirane i stvarne objave podataka, što znači da su podaci objavljeni u skladu sa Kalendarom objavljivanja statističkih podataka.

5. Dostupnost i jasnoća

5.1 Kalendar objave podataka

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Službeni list Crne Gore" br. 018/12 i 047/19) se propisuje da proizvođači zvanične statistike pripremaju, ažuriraju i objavljuju Kalendar objavljivanja statističkih podataka. Objavljuje se na internet stranici Uprave za statistiku najkasnije do 20. decembra za narednu godinu, za sve proizvođače zvanične statistike koji uključuje datume objavljivanja statističkih podataka. Svaka promjena u datumu objavljivanja u Kalendaru objavljuje se unaprijed u skladu sa Procedurom o neplaniranim revizijama.

5.2 Pristup Kalendaru objave podataka

Kalendar objavljivanja statističkih podataka dostupan je na sljedećem linku: [Kalendar objavljivanja](#)

5.3 Saopštenja

Saopštenje Građevinska aktivnost je objavljeno na sledećem linku: [Saopštenje](#)

5.4 Publikacije

Sve publikacije koje objavljuje Uprava za statistiku dostupne su na sljedećem linku: [Publikacije](#)

5.5 Online baza podataka

[Baza podataka.](#)

5.6 Dostupnost mikro podacima

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Službeni list Crne Gore" br. 018/12 i 047/19) regulisana su pravila pod kojim spoljni korisnici mogu dobiti pristup individualnim podacima za potrebe istraživanja. Članom 58 definisane su vrste naučnih i istraživačkih organizacija koje mogu dobiti takve podatke. Davanje individualnih podataka bez identifikatora moguće je isključivo na pisani zahtjev naučno-istraživačkih ustanova, u svrhu obavljanja naučno-istraživačke djelatnosti, kao i međunarodnih statističkih organizacija i proizvođača statistike iz drugih država. Istraživački subjekt potpisuje Ugovor sa Upravom za statistiku, kao i Izjavu o poštovanju principa povjerljivosti. Proizvođači zvanične statistike vode posebnu evidenciju o korisnicima i o svrsi za koju su statistički podaci dati na korišćenje.

5.7 Popunjenost metadate

Stopa popunjenosti metadate predstavlja odnos broja popunjenih metadata podataka u odnosu na ukupan broj prihvatljivih metadata polja. Za ovo istraživanje stopa popunjenosti metadata podataka iznosi 100%.

6. Uporedivost

6.1 Prostorna uporedivost

Podaci se prikupljaju u skladu sa Regulativom Evropske unije br. 2019/2152 što omogućava uporedivost između zemalja.

6.2 Vremenska uporedivost

Podaci o građevinskoj aktivnosti uporedivi su tokom vremena i dostupni su od 2010. godine na sajtu MONSTAT-a u dijelu Podaci, link: [Podaci](#)

Indikator za uporedivost u vremenu

Nije dostupno.